

Remissvar avseende nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn (EKB). Dnr A2016/01307/I.

Handläggare:

Avdelningschef	Ekonom
Integration/arbetsmarknad	Ekonomiavdelningen
Janus Brandin	Ann-Sofie Isaksson

Svar på förslag, bedömningar och motiveringar i promemorians avsnitt 3

3.1 Ny ersättning för beredskap och kapacitet för mottagandet av ensamkommande barn

Pajala Kommun ställer sig positiv till att den nya anvisningsmodellen ska generera en jämlik fördelning av ensamkommande barn (EKB) i landet. Dock gör upphörandet av överenskommelsen om mottagande av ensamkommande barn att planeringsförutsättningarna begränsas då anvisningsmodellen bygger på en prognos som görs i februari och som tas i bruk första mars innevarande budgetår. Detta innebär att prognosen tidsmässigt inte synkroniserar med kommunbudgetprocesserna som styrs av de ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningarna. Den anpassning mot prognos som då måste göras är kostsamt ur flera synvinklar, i synnerhet gällande personal (uppsägningstider, rekrytering mm) och lokaler (långa hyreskontrakt, investeringar i lokaler mm) vid både utökande anvisningar och minskat inflöde. Detta gör sammantaget att kommuner på kort tid måste ha större eller mindre beredskap och kapacitet än vad den fasta och rörliga ersättningen tar hänsyn till.

Pajala kommun ställer sig positiv till att den fasta ersättningen om 500 tkr kvarstår. Vi anser emellertid att denna är för låg för att kunna möta kostnaderna för den organisation som krävs för att ta emot ensamkommande barn. Redan idag täcker den fasta ersättningen bara delvist för för ledning, ekonomi- och personaladministration.

En ny rörlig ersättning om 7 dagar för beredskap är i sak positiv. Den ekonomiska effekten är dock försumbar, då 7 dagar motsvarar knappt 2% på helårsbasis per plats, vilket ger en väldigt liten marginal. Se räkneexempel tabell 1.

Tabell 1: Räkneexempel beredskap och kapacitet

Prognos antal	Fast ersättning	Rörlig ersättning	Totalt
10	500 000	94 500	594 500
20	500 000	189 000	689 000
30	500 000	283 500	783 500
40	500 000	378 000	878 000
50	500 000	472 500	972 500
100	500 000	945 000	1 445 000

Den rörliga ersättningen i detta förslag skulle exempelvis innebära 189 tkr om Pajala Kommun antogs ta emot 20 barn till 2017. Om det skulle anlända 20 ensamkommande barn som vi ej har kapacitet för i befintligt bestånd skulle det innebära merkostnader för planering (ledning, kalkylering, rekrytering mm), lokal (ev dyrare tillfälliga lösningar vid akuta fall) och inventarier. En tom lokal där 20 rum samt gemensamhetsutrymmen skall inredas kostar ca. 300-400 tkr i engångskostnad för materialinköp, larm och uppmöblering och då är inga åtgärder i själva lokalen inräknade. Om inflödet av barn skulle minska innebär detta också en anpassning, vilket skulle innefatta uppsägningstider av personal och avyttring av lokaler, där eventuella investeringar i lokaler skulle då vara ofinansierade långt fram i tiden. Tidigare har överenskommelsen om mottagning av ensamkommande barn varit en trygghet för kommunen och det i synnerhet vid ett lägre faktiskt mottagande gentemot överenskommet mottagande. Vi anser inte att denna schabloniserade beräkningsgrund för beredskap och kapacitet är anpassad till en mindre kommun, där förutsättningarna att på kort tid ställa om ett större eller mindre mottagande är begränsade.

Planeringsförutsättningarna försämras ytterligare av att överenskommelsen tas bort, då Pajala kommun tidigare kunde anpassa behovet efter en viss målgrupp, vilket har varit effektivt ur ett ekonomiskt och verksamhetsmässigt perspektiv. Utan överenskommelser kan kommunerna få stor spridd i ålder och kön, även om de flesta pojkar är i åldern 15-17 år. Detta innebär i praktiken att boenden anpassade efter tidigare överenskommelser inte är lämpliga för flickor eller yngre. Yngre barn är mer kostnadskrävande under en längre tid (i synnerhet personal) och de ekonomiska ersättningarna är inte anpassade att exempelvis ta emot barn som har ett längre socialtjänstbehov än ca ett år (se mer under punkt 3.3). I Pajala kommun finns i dagsläget ingen beredskap och liten erfarenhet att ta emot flickor och yngre ensamkommande barn, vilket andra kommuner som haft den målgruppen tidigare har bättre förutsättningar för.

Pajala kommun motsätter sig förslaget om ersättning för beredskap, vilket enligt promemorian innebär 7 dagar å antalet beräknade men inte mottagna barn. Enligt tidigare års mottagande så har största delen barn kommit under andra hälften av året. Återigen blir konsekvensen av beredskapsförslaget att kommunerna får dåliga planeringsförutsättningar i förhållande till lokaler och personal.

Anta att en kommun ska ta emot 50 barn och först får dem anvisade under andra halvan av året och att detta mönster upprepar sig. Pajala kommun bedömer att få kommuner är intresserade och kapabla att betala för tomma lokaler och tillsvidareanställd personal då ersättningarna för beredskap enligt förslaget inte räcker. Förslaget borde däremot ge kommunerna full dygnersättning utifrån beräknade men inte mottagna barn. Detta lär ju även vara en drivkraft för staten och Migrationsverket att tillskapa så bra prognoser som möjligt så att anvisningsmodellens koefficienter blir tillförlitliga.

3.2 Schablonersättning till ankomstkommuner för tillfälligt mottagande av asylsökande barn

Pajala kommun välkomnar förslaget även om det borde arbetas fram en utbetalningsmodell där ankomstkommunerna inte behöver återsöka i efterskott. Migrationsverket borde rimligen veta vart och från vilken tidpunkt barnen anvisats till en annan kommun. Möjligen med undantag för avvikande barn.

3.3 Schablonersättning för mottagandet av EKB i anvisningskommun

Pajala kommun ställer sig positiv till att ersätta nuvarande återsökningssystem till ett schabloniserat automatiskt ersättningssystem. Vi är dock kritiska till ersättningens storlek då denna är mycket liten i förhållande till de faktiska kostnader som finns.

Detta engångsschablonbelopp om 52 tkr. skall enligt promemorian motsvara kostnaderna för transport, socialsekreterare, tolkkostnader, god man och ”andra relaterade kostnader”. Samtliga kostnader för detta räknas upp nedan för att ge en tydlig bild av det svåra läge som Pajala kommun befinner sig i om detta nya förslag till schablonbelopp går igenom:

3.3.1 Transport

Pajala kommuns transportkostnader varierar beroende på vilken ort barnet skall hämtas ifrån. Nuvarande ersättningssystem ger 100% täckning för dessa kostnader som innefattar både själva resan (flyg, tåg, hyrbil) samt kostnaden för boendepersonalen vid hämtning. Pajala kommun har en uppskattad snittkostnad per barn om ca 4-5 tkr.

3.3.2 Socialsekreterare

Socialsekreterare skall utreda och följa upp ensamkommande barn sex gånger per år; varav fyra uppföljningar och två överväganden varav den sistnämnda skall föredras i nämnden. Tiden går åt till möte med den enskilda, restid och dokumentation. Antalet socialsekreterartimmar kan variera kraftigt från barn till barn och en del barn kräver mer socialsekreterartid utöver detta, exempelvis vid LVU-utredningar.

Socialsekreterarna beräknas behöva ca 100-120 timmar per barn och år. Kostnad per timme egen personal ca 300 kr per timme inklusive omkostnader och extern konsult 1 200 kr timme inklusive omkostnader, vilket ger en årskostnad om 30-36 tkr för egen personal och 120-144 tkr för externa konsulter. Detta innebär att nuvarande ersättning om 31 tkr täcker ca ett år om det är en anställd socialsekreterare som gör utredningarna och endast en fjärdedel av året om det är en extern konsult som gör detta. I praktiken innebär detta att om Pajala kommun tar emot ett barn under 17 år räcker inte ersättningen till de kommunala kostnader som vi uppbär på grund av det åläggande kommunen har, redan med den befintliga schablonen i ersättningssystemet.

Pajala kommun har två egna socialsekreterare anställda som tar hand om våra EKB barn och det dessa ej hinner med måste det köpas konsulttid för, då rekryteringen av socialsekreterare varit svår. Under 2016 beräknas Pajala kommun ha 62 utredningar hos konsulter vilket förväntas kosta ca 1,6-2,0 mkr. Den egna personalen kostar ca 500 tkr per år och person. Totalt förväntas kostnaden för socialsekreterare år 2016 bli ca 2,6-3,0 mkr. Kostnader under 2017 kommer troligen att uppgå till samma nivå som 2016 då många utredningar släpar.

3.3.3 Tolk

Tolkkostnader finns på HVB-hemmen, Överförmyndaren (gode män), socialsekreterare, särskilt förordnad vårdnadshavare samt grund- och gymnasieskolan. Då ersättning får sökas för faktiska kostnader är täckningen för tolkningskostnader med nuvarande ersättningssystem 100% för asylsökande ensamkommande barn som har gode män. I övrigt är det schablonen för respektive område eller övergripande mottagningsschablon som måste täcka detta. Kommunens totala kostnader för tolk per barn varierar kraftigt, då första året är mer kostsamt än övriga. Pajala kommun har en uppskattad snittkostnad per barn om ca 3 tkr inom samtliga verksamheter första året och åren därpå i regel betydligt mindre.

3.3.4 Gode män

Gode män arvoderas genom Överförmyndaren med ett fast arvode och till en viss rörlig del om det varit särskilt mycket resor. Utöver dessa arvoden tillkommer kostnader för transport och tolk. Pajala kommun har långa avstånd till de orter där barnen i sina asylutredningar skall infinna sig, vilket innebär mycket tid i bil för gode män samt höga transportkostnader. Kostnaden för detta är ca 4 900 kr per barn och månad ink sociala avgifter vilket på årsbasis ger en kostnad om ca 58 800 kr per barn.

Med nuvarande regelverk för kommunen återsöka faktiska kostnader för dessa kostnader så länge barnen är asylsökande. Med nya förslaget skulle detta inte vara möjligt. Detta skulle då för de ca 50 asylsökande barn som idag har god man innebära en kommunal intäktsminskning om ca -2,9 mkr. på årsbasis år 2017. Försvinner möjligheten att återsöka faktiska kostnader för utgifter till gode män, kan Pajala kommun inte arvoda dessa för deras uppdrag.

3.3.5 Övriga kostnader

Idag finns ingen ersättning för "övriga kostnader" mer än generella schabloner såsom mottagnings-schablonen om 500 tkr. eller den generella schablonen som erhålls om 125 tkr. under två år. Kommunens övriga kostnader som inte har riktade schabloner eller är återsökningsbara kan bestå i dagsläget av kostnader för ledning och administration (integrationschef, ekonomi, IT och personaladministration) samt kostnaderna för Överförmyndarens handläggning (dvs ej direkta kostnaderna för gode männen som går att återsöka).

Andra kostnader som inte ryms inom nuvarande schabloner är engångsschablonen om 30 tkr för mottagande av ensamkommande barn med uppehållstillstånd. Denna schablon ska då täcka kostnaderna för god man när barnet erhållit uppehållstillstånd (går endast att eftersöka kostnaderna för god man om barnet har asyl) i väntan på särskilt förordnad vårdnadshavare (SFV) alternativt kostnaderna för SFV. Innan en SFV utses skall en sådan utredas för att sedan utses vilket kräver beslut hos tingsrätten (10-12 månaders handläggningstid hos tingsrätten). Under tiden detta pågår förbrukas då engångsschablonen om 30 tkr och ingen ersättning för SFV kvarstår, vilket blir en kommunal kostnad. Pajala kommuns kostnader för SFV uppgår till 2 900 kr per månad och barn inklusive sociala avgifter och omkostnadsersättning.

Promemorian står fast vid att denna ersättning om 30 tkr skall vara kvar i sin nuvarande form, vilket är bra. Pajala kommun anser emellertid att denna bör betalas ut varje år tills barnet blir 18 år, istället för endast en gång.

3.36 Sammanfattning

Tabell 5: Sammanfattning genomsnittliga kostnader Pajala kommun för mottagandet av asylsökande ensamkommande barn

Kostnadstyp per barn	År 1	År 2	År 3
Transport	4 000-5 000	0	0
Socialsekreterare (egen/extern konsult)	30 000-144 000	30 000-144 000	30 000-144 000
Tolkkostnader	3 000	1 000	0
God man	58 800		0
Övergång SFV och god man		34 800	34 800
Totalt	95 800-210 800	65 800-179 800	64 800-178 800

Att ta bort den riktade ersättningen om 31 tkr. för socialsekreterarens utredningskostnader samt möjligheten till återsökning av faktiska kostnader för god man och transport till anvisningskommunen, och ersätta det med en engångsschablon om 52 tkr, är en omöjlig ekvation att hantera. Pajala kommun ställer frågan till Regeringskansliet hur detta schablonbelopp om 52 tkr är framtagna, om det är okunskap i hur kommunens kostnader för dessa poster ser ut i verkligheten som frambringat detta belopp, eller om avsikten är att skjuta över statens kostnader på kommunen. Redan med nuvarande ersättningssystem saknar Pajala kommun full täckning för socialsekreterare och kostnaderna för god man i väntan på SFV (alternativt kostnaden för SFV). Det nya förslaget innebär därmed en kraftig försämring.

Det framgår inte i promemorian om barnen som redan anlänt till kommunen kommer att få denna engångsersättning om 52 000 kr, vilket har betydelse för budgetåret 2017. Det finns stora kostnader förknippade med de barn som anländer under 2013-2016, där kostnaden för gode män och socialsekreterare är mest påtagliga.

Det framgår inte heller vad som händer med denna schablon om barnet omplaceras i en annan kommun och denna tar ansvaret enligt SoL. Kommer schablonen då omfördelas om den redan har utbetalats till den första anvisningskommunen? Det kan tänkas bli en del administration kring detta.

Pajala kommun ställer sig däremot positiv till att detta skall vara en automatisk ersättning istället för återsökningar, dock måste denna ersättning täcka de faktiska kostnader som finns. Vi föreslår därför att den automatiska schablonen höjs till 100 tkr per år och barn fram till 18-årsdagen. Detta bör täcka samtliga kategorier om man antar att några barn kostar mer och andra mindre. Beloppet motsvarar våra genomsnittliga kostnader för detta under tre år (se tabell 5) men med reglering nedåt med hänsyn till att Pajala kommun eftersträvar socialsekreterare i egen regi, vilket förhoppningsvis löser sig över tid.

Pajala kommun ställer sig positiv till bibehållen ersättning för särskilt förordnad vårdnadshavare, dock föreslår vi att denna schablon betalas ut årligen tills barnet fyller 18 år och ej endast vid ett tillfälle.

3.4 Schablonersättning per dygn för mottagandet av ensamkommande barn

Pajala kommun stödjer promemorians återkommande underliggande kritik mot oseriösa och dyra privata företag som inte ser till barnens behov av kvalitativ vård. Företag som enbart söker vinster i välfärden. Pajala kommun stödjer även förslagen om att anvisade kommuner i hela landet ska ta ett ansvar och att inte kunna köpa sig fria från detta genom att lämna över barnen till aktörer utanför den egna kommungränsen. Detta är i linje med den politik som Pajala kommun själva försöker att leva efter.

Kostnaden för Pajala kommuns egna HVB-hem (SoL placeringar asyl och PUT) har varierat kraftigt genom åren (se tabell 6 nedan) där kostnaden mellan 2013-2015 legat kring 3 000 kr per barn och plats. Vid uppstart hade Pajala kommun ett avtal om en yngre ålderskategori i överenskommelsen vilket innebar en mer personalintensiv verksamhet än äldre barn, då bemanningen enligt Socialstyrelsens föreskrifter, ska vara väl avvägd och behovsanpassad. Det första HVB-hemmet i Pajala var också en liten enhet om 8 platser där varje barn enligt Socialstyrelsens rekommendationer (snart föreskrift) hade eget rum. Sammantaget blev detta en relativt dyr verksamhet från uppstarten år 2013 till kvartal 3 år 2015.

Från hösten 2015 har den egna HVB-verksamheten i praktiken kunnat effektiviseras i och med ett större mottagande och att den numera uppsagda överenskommelsen ändrades till den äldre ålderskategorin, vilket krävde något mindre bemanning. I dagsläget varierar kostnaden per barn och dag från drygt 1 800-1 900 kr per dag i våra HVB-hem. Under hösten förväntas kostnaden minska ytterligare till ca 1 600 kr per barn och dag genom stora omställningar i lokalplaneringen, då Pajala kommun investerat i en lokal som har 42 platser mot tidigare mindre boendestrukturer (8-10 platser per HVB-hem).

Kostnaderna för externt placerade barn utanför vår kommun (SoL och LVU) både asyl och PUT har under 2013-2015 haft en snittkostnad om ca 3 600 kr per barn och dygn. Kostnaden har gått ned något under året 2016 till ca 3 000 kr per barn och dygn. Den totala snittkostnaden för samtliga placeringstyper och status är i dagsläget ca 2 000 kr per barn och dygn där de dyrare externa kostnaderna kan återsökas mot faktiska kostnader i nuvarande ersättningssystem.

Tabell 6: Pajala Kommuns dygnskostnad per barn

Period	Eget HVB	Externt HVB	Totalt snitt
Kvartal 2 2013	2 602	0	2 602
Kvartal 3 2013	2 199	0	2 199
Kvartal 4 2013	4 052	0	4 052
Kvartal 1 2014	4 061	4 064	4 062
Kvartal 2 2014	3 820	4 831	4 287
Kvartal 3 2014	3 015	3 410	3 186
Kvartal 4 2014	3 534	3 342	3 434
Kvartal 1 2015	3 313	3 435	3 375
Kvartal 2 2015	3 246	3 385	3 326
Kvartal 3 2015	2 289	3 223	2 779
Kvartal 4 2015	1 945	3 687	2 451
Kvartal 1 2016	1 794	2 957	2 039
Kvartal 2 2016	2 024	2 964	2 220

HVB-verksamheten har gått med underskott kommunövergripande, gällande egna HVB-boendena, socialtjänst, överförmyndare och skola under 2013-2015. År 2016 prognostiseras för första gången på dessa år ett överskott. Detta sker dels genom det extra tillskottet om 19,2 mkr, men också genom överenskommelsen, där Migrationsverket har skickat färre barn än överenskommelsen ger utrymme för. Vidare har Pajala kommun succesivt minskat kostnaderna per plats i de egna HVB-hemmen.

I den ursprungliga budgetplaneringen för år 2017 beräknades ett överskott för de egna HVB-boendena. Detta skulle främst finansiera socialsekreterare och gode män samt en administrativ resurs. Om det nya förslaget på ersättningssystem träder i kraft kommer detta istället bli en kommunal kostnad. Promemorian hävdar att det kommer bli mindre arbetsbörda för återsökningar och socialtjänstens utredningar. Vi är tveksamma till om detta stämmer då det krävs mer tid åtminstone initialt hos socialsekreterarna för att utreda stödboenden. Det krävs också en större ekonomisk intern kontroll för automatiska utbetalningar, alla återsökningar för LVU och SoL med motsvarande LVU-behov, samt återsökning av försörjningsstöd.. Ekonomiskt är det stor skillnad för Pajala kommun mellan gamla ersättningssystemet och det nya förslaget, se exempel nedan tabell 2-3 med antagande om mottagande av totalt 72 barn.

Tabell 2: Med befintligt ersättningssystem	Intäkter
Fast ersättning engångsbelopp	500 000
Platsersättning asyl 1600*65	37 960 000
Platsersättning PUT 1600*7	4 088 000
Rörlig platsersättning beläggning 300*72*365	7 884 000
Summa	50 432 000

Tabell 3: Med nytt ersättningssystem	Intäkter
Fast ersättning engångsbelopp	500 000
KVOT (antag 72 st)*1350	35 478 000
Rörlig kvot (7 st)*7*1350 (prognos 2016)	66 150
Summa	36 044 150

Skillnad platsersättning -14 387 850

Pajala kommun stödjer sammantaget förslaget om att söka en större kostnadseffektivitet genom att minska dagsersättningen från 1 900 kronor per dag och barn samt använda sig av stödboenden för barn under och över 18 år om barnets behov ändå kan. Pajala kommun ställer sig dock tveksam till att minska ersättningsnivån så drastiskt och på så kort tid. Pajala kommun föreslår att schablonersättningen minskas succesivt över tre år till en nivå runt 1 600 per dag och plats. På det sättet hinner kommunerna anpassa verksamheternas budget, personalstorlek och lokaler till de nya förutsättningar som den minskade ersättningen kräver. En del kommuner har barn placerade externt på privata HVB-hem med långa kontraktstider som överstiger 1350 kr per dygn och plats. Det nya förslaget skulle innebära ett underskott för dessa kommuner innan omförhandling av kontrakt eller andra lösningar har hunnit åstadkommas.

Pajala kommun vill även påminna Regeringskansliet om att det i dagens schablonersättning redan finns ett inbyggt system för kostnadseffektivitet. Sedan denna ersättning infördes har kommunerna årligen varit tvungna att effektivisera sina verksamheter då schablonersättningen legat på samma nivå, samtidigt som reallöner, fastighetspriser och material relativt sett har stigit.

3.5 Begränsad möjlighet till ersättning för asylsökande ensamkommande unga i åldern 18-20 år

Pajala kommun ställer sig bakom förslaget i sin helhet. En fråga som finns är kring hur Migrationsverket i praktiken hanterar återsökningar gällande SoL-placeringar med LVU-behov då inget formellt LVU-beslut finns. Är det socialsekreterarens utlåtande som är avgörande, eller gör Migrationsverket en egen bedömning av huruvida den unga har detta behov och därefter fattar beslut om beviljande alternativt avslag på ansökan?

3.6 Schablonersättning för ensamkommande unga i åldern 18-20 år med uppehållstillstånd

Pajala kommun ställer sig positiv till förslaget, men har även vissa betänkligheter.

För det första är Pajala kommun kritisk till ersättningsbeloppet. Pajala kommun föreslår att kommuner får 1 000 kronor per dygn istället för 750 kronor som promemorian föreslår. Motiveringen till varför beloppet bör vara 1 000 kronor bygger på aktuell ersättningsnivå i föreskriften om stödboenden. Att sänka beloppet från det enligt promemorians genomsnittliga pris om 1 500 kronor till 750 kronor saknar evidens och bygger enbart på antaganden och förväntningar.

Vidare är Pajala kommun funderad kring förslaget i förhållandet till placeringsform och placeringsbeslut. Det framgår av förslaget att ersättningen ska utbetalas även när placeringsbeslut saknas (s 39) vilket ska ge kommunerna större flexibilitet i att hitta boendeformer utifrån barnets behov. Det låter både bra och plausibelt. Sedan omnämns det att placeringsformen stödboende bedöms kunna svara för en stor andel av placeringarna av 18-20 åringar, "när föreskrifterna för placeringsformen finns klar (...)" (s 40).

För det första upplever vi det lite oklart om det kommer att krävas ett placeringsbeslut eller inte, eller kanske möjlighet till både och. För det andra funderar Pajala kommun över hur kommunerna på ett skäligt sätt ska kunna stötta enskilda folkbokförda kommunmedlemmar, som inte är placerade, utan att bryta mot kommunallagens likställighetsprincip (KL, 2kap, 2§). Det som ensamkommande unga, precis som andra unga, behöver i övergången till ett självständigt vuxenliv är ekonomiskt stöd till hyra, mat och aktiviteter, så att de kan koncentrera sig på sin skolgång. I förslaget betonas detta också som en viktigt drivkraft och som en förutsättning för ersättningen. Pajala kommun har svårt att se hur kommunen ska kunna stödja de unga som inte är placerade ekonomiskt. Regeringskansliet behöver således tydligt klargöra att det inte strider mot lagen att stötta en enskild kommuninvånare enligt ovan.

Pajala kommun ställer sig positiv till att kommunerna aktivt ska arbeta för att förmå de unga att utbilda sig. Detta hänger väl ihop med det kommunala aktivitetsansvaret och samarbetet med AF i fråga om DUA. Att ersättningen kopplas till detta upplevs också förnuftigt. Men det finns en problematik gällande unga nyanländas möjlighet till gymnasieutbildning.

För att bli antagen på ett nationellt program krävs behörighet i x-antal ämnen beroende på program. Vidare ska gymnasieutbildningen ha påbörjats innan individen fyller 20 år. Av naturliga skäl är det svårt för unga nyanlända att få gymnasiebehörighet innan de fyller 20, då många enbart varit i landet ett par år. Att man inte vill ha för stor åldersspridning i gymnasieskolan är förståeligt, men tyvärr är alternativet för målgruppen inte heller optimalt. Gymnasial vuxenutbildning (Komvux) erbjuds mot samma behörighetskrav. Problemet är att många unga nyanlända först måste läsa upp behörigheten på Komvux, och sedan genomföra en gymnasieutbildning inom loppet av tre år för att inte förlora rätten till CSN. Gymnasieutbildningssystemet i sin helhet straffar alltså ut denna målgrupp systematiskt. (Vilket inte heller kommer att lösas med förslagen i remissen om studiestartsstöd). Om inte skollagen och gymnasieförordningarna ändras bör kommunerna förslagsvis få möjlighet att ge målgruppen försörjningsstöd (återsökningsbart enligt förslaget) och samtidigt ge enskilda individer en utökad möjlighet till undantag från att stå till arbetsmarknadens förfogande, så att de kan fullfölja sin Komvux-utbildning. Detta är en förutsättning för att kommunerna ska kunna driva på målgruppen och uppmana unga nyanlända att utbilda sig, även när de inte har rätt till studiemedel.

Pajala kommun ställer positiv till att kunna återsöka kostnader för försörjningsstöd.

3.7 Ersättning för ensamkommande barn och unga som är placerade i annan kommun än anvisningskommunen

Pajala kommun välkomnar att utgångspunkten för mottagandet av EKB och unga är att anvisningskommunen behåller ansvaret och i största möjliga mån säkerställer att placeringen sker inom kommungränsen. Pajala kommun välkomnar även tillhörande förslag i Ds 2016:21.

Pajala kommun ställer sig också positiv till procedurerna kring överlåtande av ansvar mellan kommuner. Antingen genom en interkommunal överenskommelse eller genom LVU och SoL med motsvarande vårdbehov. Pajala kommun ställer sig även bakom att kostnaderna för placering med hänvisning till LVU eller SoL med motsvarande vårdbehov för asylsökande barn och unga ersätts med faktiska kostnader.

Pajala kommun ställer sig däremot starkt kritiskt till att inte det samma gör sig gällande för ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd. Det ska inte göras skillnad på barn och barn oavsett asylförhållande och kommuner bör inte behöva bedöma ett barns vårdbehov utifrån en ekonomisk kalkyl. I det fall den egna kommunen inte kan erbjuda den vård barnet behöver och tvingas söka vården i en annan kommun, med motsvarande vårdbehov, ska kommunen ha rätt till ersättning för faktiska kostnader. Detta oavsett om barnet söker asyl eller har uppehållstillstånd. För Pajala kommun innebär det nya ersättningssystemet att vi inte kan återsöka kostnaderna för barn med uppehållstillstånd. Detta ger en årseffekt om ca -5,4 mkr då genomsnittskostnaden är 3000 kr och vi erhåller 1 350 kr per dygn och barn.

Pajala kommun ogillar skarpt den sista meningen på sidan 44 och menar att regeringskansliet skickar dubbla budskap i promemorian. Å ena sidan åberopas barnperspektivet och kommunerna uppmanas att bli mer kostnadseffektiva och inte slösa med skattemedel. Å andra sidan tummas det på barnperspektivet när kommunerna indirekt tvingas bedöma ett barns behov utifrån ekonomiska incitament.

3.8 Ersättning för faktiska kostnader i vissa särskilda situationer

Pajala kommun välkomnar förslaget, med ovan nämnda förbehåll och med förtydligandet nedan.

Barnets behov ska avgöra vård- och placeringsbeslutet. Inte om kommunen har en sådan vårdinrättning inom kommungränsen. Förslaget innebär i sin nuvarande form att små kommuner med relativt få anvisade barn ställs mot valet att själv öppna små oekonomiska vårdinrättningar eller välja vårdinrättningar i andra kommuner utan att få fullständig kostnadsersättning för placeringen.

I promemorian nämns ofta drivkrafter och kostnadseffektivitet som själva syftet med förändringarna i ersättningssystemet. Men att inte kunna placera ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd i annan kommun med hänvisning till LVU och SoL med motsvarande vårdbehov, motarbetar själva syftet. På nationell samhällsekonomisk nivå bör det allt annat lika vara mer ekonomisk att ha välfyllda vårdinrättningar för särskilda behov på några få platser, än många halvtomma i var och varannan kommun. Det är inte plausibelt att detta går att lösa inom ramen för interkommunala överenskommelser, även om det skulle innebära full kostnadsersättning för den kommun dit ansvaret flyttas.

Vidare föreslår Pajala kommun att förslaget rubrik om särskilda situationer är lite väl öppet för tolkning för den myndighet som ska fatta beslut om ersättningen. Placeras barnet med hänvisning till LVU och SoL med motsvarande vårdbehov, föreslår Pajala kommun att det per definition alltid ska tolkas som en *särskild situation*.

Pajala kommun ställer sig bakom förslagen som upprepas avseende schablonersättningar för unga mellan 18-20 år som har uppehållstillstånd. Dock med de förbehåll som omnämns under punkt 3.6.

En praktisk fråga i denna schablonersättning är: hur vet Migrationsverket i sina utbetalningar via schablon om barnet är placerad via SoL på HVB, stödboende eller familjehem, alternativt placerad via LVU på någon av formerna, om ingen redovisning ska in? Det står uttryckligen i promemorian på sidan 45 "Har kommunen fått automatiskt utbetald ersättning för den person och den tidsperiod som ansökan avser, bör inte ersättning för faktiska kostnader betalas ut". Detta kan tolkas som om det inte kommer vara möjligt att söka faktiska kostnader om automatisk utbetalning gjorts –vilket förmodas göras utan redovisning, då detta poängteras vid flertalet tillfällen ("utan ansökning"). Utan dialog med kommunerna, någon slags redovisning på vilka barn som är under vilken typ av placering har vi väldigt svårt att se hur detta skall fungera i praktiken utan att kommunerna blir "lurade" på att söka faktiska kostnader p g a automatisk utbetalning av ersättning.

3.9 Ikraftträdande

Pajala kommun riktar skarp kritik till att förslaget ej har respekt för kommunernas budgetprocesser när detta förslag kommer med så kort varsel som ett halvår innan nya budgetåret börjar. Detta innebär stora ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser då vår egna HVB-verksamhet måste anpassa sin ekonomiska kostym med ca 14 miljoner kronor motsvarande 30 anställda. Verksamheten skall alltså anpassas mot en mindre personalstyrka och vilket innefattar tidskrävande moment som riskanalyser, fackliga förhandlingar, uppsägningar mm. Det kommer att skapa oro i våra HVB-hem för barnen och personalen när omställning skall ske mot stödboenden

Att Pajala kommun tappar arbetstillfällen är mycket allvarligt både för den enskilda men också för vår kommun som helhet, i synnerhet efter den Gruvdepression som drabbat kommunen efter Northlands konkurs. 30 arbetstillfällen i Pajala motsvarar ca 3 800 jobb i Stockholm eller 360 jobb i Luleå.

För de barn som är placerade i HVB-hem i andra kommuner börjar då en administrativt tung process att kontakta kommuner då det inte heller kan förutsättas att alla kommuner accepterar en övergång. Socialsekreterarna måste också styrka eller avstyrka fortsatt vårdbehov hos dem som är SoL placerade, som har ett motsvarande vårdbehov enligt LVU-placering.

Kommunerna som skall sköta denna praktiska styrning och ekonomi på kort varsel är troligen också mycket dåligt förberedda på detta. Migrationsverket har heller inte haft tid på sig att informera kommunerna vad som gäller i det nya ersättningssystemet.

Pajala kommun föreslår att ikraftträdandet sker 1 juli 2017 så att landets kommuner får tillräckligt med tid för att anpassa sina verksamheter (personal, lokaler, riktlinjer, myndighetsutövning etc.) efter de nya förutsättningarna.

Övriga kommentarer

Pajala kommun ifrågasätter om detta i praktiken innebär någon större administrativ lättnad. Eftersom det inte skall in någon redovisning kring hur beläggningen sett ut kan inte Migrationsverket veta vilka typer av placeringar som kommunerna gjort, d v s vad kommunen bör få automatiskt utbetald ersättning för och vad kommunerna förväntas skicka in via faktiska kostnader (hänvisning s 45 i promemorian "Har kommunen fått automatiskt utbetald ersättning för den person och den tidsperiod som ansökan avser, bör inte ersättning för faktiska kostnader betalas ut"). Detta innebär i praktiken att den interna ekonomiska kontrollen även fortsättningsvis kräver uppföljning på individnivå för att stämma av automatiskt utbetalda ersättningar mot varje barns placering som skall sökas via faktiska kostnader.

Promemorian lämnar utrymme att tolka hur detta i praktiken ska fungera men Pajala kommun ser en risk att tid kommer att gå åt för kommunerna att hävda sin rätt att söka för faktiska kostnader om redan automatisk utbetalning skett. Redovisning motsvarande den som görs idag är enda sättet för Migrationsverket att veta vilka barn som har vilka placeringar såvida inte socialsekreterarna på respektive kommun rapporterar in det särskilt till Migrationsverket och detta vid varje förändring i placeringen. Placeringsbeslut kan också se olika ut under en månad. LVU-placeringar med höga kostnader kan ske några dagar här och där i kortare eller längre perioder. Då får det inte riskeras att kommunerna inte får detta återsökt. Detta är särskilt kännbart i en liten kommun som Pajala, där de ekonomiska marginalerna är obefintliga.

Sammantagna förväntade ekonomiska förutsättningar för Pajala kommun

Med det nya ersättningssystemet förväntas Pajalas ekonomiska resurser enligt förslagen minska med 19-23 mkr per år baserat på ca 72 barn och barnens status (asyl eller PUT), vilket är en tredjedel av den totala budgeten för verksamheten. Detta kräver stora anpassningar som måste få ta tid. Utan denna tid kommer förändringarna vara förödande både ekonomiskt och verksamhetsmässigt för vår kommun.

I Pajala kommun ser vi inflyttningen av ensamkommande barn och vuxna som en framtida resurs för hela samhället och här välkomnar vi så många som möjligt. För en liten kommun som vår blir situationen emellertid ohållbar om staten inte ger oss ekonomiska förutsättningar att hantera de kostnader det medför.

Harry Rantakyro
Kommunstyrelsens ordförande

Åsa Allan
Kommunchef